

Dykkehistorisk medlemsbrev

NORSK DYKKEHISTORISK FORENING

Årgang 1 nr. 2 Desember 2011

Nytt fra foreningen

Inngangen til det nye dykkemuseet i Gosport nær Portsmouth i England.

Her kommer nummer to av vårt elektroniske medlemsblad. Det har ikke kommet inn forslag til navn på bladet. Muntlig har jeg fått "Dykebulletinen". Foreløpig har vi havnet på medlemsbrev.

Dykkehistorisk tur til England våren 2012?

I dagene 28. – 30. april planlegger vi tur til Portsmouth og området rundt. Her er det kommet nytt dykkemuseum, vel verd et besøk. Ubåtmuseet hvor miniubåten står utstilt som to ganger angrep Bergen havn under krigen.

Ellers har redaktøren hatt gleden av å være på dykkeseminaret i Bergen 16. og 17. november for å verve medlemmer i pausene mellom en mengde interessante foredrag fra dykkingens verden, men ikke så mye dykkehistorie. Da var det noe mer matnyttig sett med dykkehistoriske øyne det dykkefaglige juletreffet i Oslo den 25. november.

Dykkings historie i Norge ble presentert på The Historical Diving Conference arrangert av The Historical Diving Society i Poole i England den 29. oktober. Her var det og foredrag om pa-

tentsøknader i USA på dykkerutstyr fra patentkontoret ble opprettet og til rundt 1850-tallet. Et foredrag om John Scott Haldane, dekompresjonstabellens far. En utrolig interessant personlighet. Et foredrag var om historien til dykking i det britiske forsvaret.

Dette brevet er i hovedsak viet historien til en norsk dykker, Oluf (Gus) Markusen i USA rundt forrige århundreskiftet. Knyttet til denne historien er dykkepumpen han brukte. Den er nå i foreningens samling av dykkehistoriske gjenstander. Den nye boken om hjelmdykking av Knut-Erik Haugen er og kommet med i samlingen.

Bl.a. Winchester Cathedral som ble reddet fra sammenrasing av en dykker. Arbeidet ble avsluttet i 1912.

Vi planlegger selve besøket i Portsmouth. Dere må ordne reisen frem og tilbake på egen hånd. Vi vil komme tilbake til hotell etc. senere.

Saker av interesse:

- TUR TIL ENGLAND VÅREN 2012. GI FORENINGEN BESKJED HVIS DU ØNSKER Å VÆRE MED.

MAILADRESSE PÅ SISTE SIDE

I dette nummeret:

NYTT FRA FORENINGEN	1
DYKKEHISTORISK TUT TIL ENGLAND VÅREN 2012	1
ET INTERVJU I NEW YORK TIME I 1928	2
MER OM DEKOMPRESSIONSMETER	4

Et intervju fra New York Times I 1928 med Olaf Markussen (Gus Marcussen)

Født på Rauane i 1899

Oversatt til norsk av Anton Smith

New York`s underlige underverden – Gus Marcussen kjenner dens mørke hemmeligheter – det er der han utfører sine mirakler.

En del mennesker synes fyllepenner er fine saker som kan skriveunder vann, men hør på hva Olaf (Gus) Marcussen kan gjøre. Under vannet i New Yorks havn kan Gus sette tau på lasten like godt som noen bryggesjauer "ovenpå", han kan lage en vanntett plankevegg åtte fot høy og 52 fot lang, lappe hull i skipssiden og (noe for huseiere) slå i en spiker uten å treffe tommelfingeren.

Han gjør alt dette, og mer til, bare på følelsen. Gus Marcussen's verden er en virvlende verden av tidevann og søle, hvor natten varer 24 timer i døgnet, og en mann der nede må ha et øye på hver finger. Gus er hva man vanligvis kaller en dypvannsdykker, og skjønt han har dykket i mange farvann i sin tid, er hans myndighetsområde nu det virvar av elv og bukt som bukter seg gjennom og rundt verdens største havn. Stort sett er jobben mer prosaisk en Hollywood – filmer gir inntrykk av.

Gus har således ikke i sine 29 år noensinne gått ned for å ta opp en sunken skatt. Men faremomentet er til stede. Det forfølger ham på to måter i samme øyeblikk han setter sin fot på bunnen.

Den første faren er at luftslangen kan skades. En dykkers luftslange er en forlengelse av hans luftrør. Hvis slangen tetner blir han kvalt. Den andre faren som spesielt truer folk som Gus er dykkersyken. Denne syke som fremkalles av en for hurtig forandring i lufttrykket virker på den måten at der dannes luftbobler i blodet. Hvis disse rammer hjer- neseller ryggmargen blir mann lammet. Hvis disse rammer hjernen kan det være livsfarlig.. Denne ulempe er imidlertid nu redusert til et minimum ved hjelp av dekompresjonskammeret. Gus har hatt dykkersyke 16 ganger, men ser ikke ut til å ha tatt noen varig skade av det.

Gus er en av sjefsdykkerne i Merrit – Champman & Scott Corp., et 94 år gammelt selskap hvis størrelse man kan gjøre seg et inntrykk om ved å se på den siste årsrapport selskaper sendte til sine aksjonærer. Rapporten viser en bruttoinntekt på 104 671 369 dollars. Merrit – Champman er verdenskjent når det gjelder konstruksjoner. Det bygger broer, tunneller, skipsverft, stålverk, flyplasser og jernbanestasjoner. Og hva mer er, dets flåte svære flytende kraner hever mesteparten av havnens skipslaster innbefattet slike tunge ting som lokomotiver.

Det er også det største bergingskompani på den vestlige halvkule. Denne gren av virksomheten er så mangeartet at den er inndelt i to hovedavdelinger, en for berging til sjøs og en annen for arbeidet i New Yorks havn og ellers i "innenskjærs".

Gus arbeider for denne avdelingen som ledes av kaptein Georg W. Tooker, en barsk 64 år gammel herre som arbeidet seg til topps fra en jobb som assistent på en lekter. Tooker har aldri dykket selv, men han er sønn av en dykker og er stolt av det. Han er en av Gus`s varmeste beundrere.

"for å være dykker" sa kapt. Tooker, "må mann være i topp form både fysisk og åndelig. Man må også være mer en middels god mekanikker, tømrermann, bryggesjauer og ennu mer.

For hele tiden arbeider man i blinde. Og må stå tidlig opp skal du greie Gus".Sønn av en fisker fra vestre Rauane, ytterst i Kragerø skjærgården.

Gus`s støvler som er forsynt med blysåler veier til sammen ca. 15 kg. Hjelmen veier 20 kg. Og rundt livet har han et belte på 35 kg. Gus som bor i Brooklyn og er gift har en datter på 17, er seks fot høy, blond, blåøyd og veier bortimot 100 kg. Når han ikke har noe bly på seg.

Han er 54 født i Norge. (Red. anmerkning. Gus må være født før 1899 for å få noen opplysninger til å stemme)

Min far var på sjøen før meg” sa Gus under et intervju i dykkerhuset i Merrit – Chapmans verksted på Staten Island.” Jeg begynte for 30 år siden som assistent på en flytekran. Jeg så dykkerne gå ned og fikk lyst til det og så begynte jeg å dykke. Jeg har arbeidet med nesten alt, med å redde skipslaster som var sunket, med å redde skip som hadde kollidert og med å støpe pilarer til jernbanebroer. De to verste stedene jeg har arbeidet er Hell Gate i New York og Golden Gate i San Francisco. Tidevannet er så kraftig på de stedene - forredersk. Det nærmeste jeg har vært døden var i Hell Gate i East River. Vannet var 35 fot dypt der og vi skulle grave oss ned til 40 fot. Der var svære steinblokker på opp til 80 ton som kranen skulle heve. En dag jeg var nede huket luftslangen min seg fast i de tre heve-wirene mens de holdt på å løfte opp en stein. Det stengte for lufttilførselen. Vi hadde ikke telefon den gang. Vi måtte stole på redningslinen, men jeg kunne ikke signalisere med redningslinen fordi den også hadde satt seg fast i wirene.

Jeg grep slangen og begynte å dra meg selv oppover, jeg halte meg selv opp omtrent 20 fot, så begynte det å svartne for meg, jeg var sikker på å dø men jeg kunne intet gjøre. Jeg var hjelpeløs, jeg besvimte.

Min medhjelper oppe reddet meg, han kunne ikke se at slangen hadde huket under vannet, men han forstod hva som var hendt. Han lot steinen falle en del igjen slik at slangen løsnet og luften igjen fikk fritt løp. Jeg kom til meg selv etter omtrent fem minutter, da de dro meg opp var jeg forskrekket jeg trodde det var bedre å dø, bare mørke, det var alt.

Jeg har hatt dykkersyken mer en noen annen dykker her på havnen la han til, ikke uten stolthet. En gang varte anfallet 24 timer, men de var aldri alvorlige, bare smerter i armene og skuldrene. Jeg fikk anfall mens vi arbeidet på West Side høybanen, de holdt på å plassere støttepilarene for veggen, min jobb var å gå ned 30 meter og feste pilarene med sement.

Tro det eller ikke, man kan anvende betong under vannet.

Jeg var nede to og en halv time to ganger om dagen, hvilket er for lenge og jeg kom opp for fort. Du må ta deg god tid når du skal opp igjen sånn at forandringen i trykket ikke skal bli for brå. Men det var vinter og kaldt og jeg ville opp og fort ut av vannet. Smertene begynte da jeg kom hjem. Jeg gikk tilbake til jobben og de sendte meg ned igjen og denne gangen kom jeg opp igjen langsomt og pent, det tok meg to timer å gå opp 35 meter. Jeg følte meg bedre etter det.

Lapping av skipssiden – litt av en jobb

En undervannsjobb som virkelig krever sin dyktighet, ifølge Gus`s venn kapt. Tooker, er å lappe en opprevet skipsside, Gus betraktes her som en ren kunstner.

La oss si at en kollisjon river et stort hull i skipssiden, den synker. Før man kan bruke pumper må hullet tettes, ellers renner jo vannet inn igjen. Det første dykkeren gjør er å måle hullets størrelse med trelekter. Han kan ikke bruke blyant til å avmerke målene, han gjør det ved å skjære merker i lekten med kniv. Lektene er forsynt med metallstykker for at de ikke skal flyte opp igjen. Deretter laver man en treramme omtrent så stor som ”lappen” må være, litt større en hullet. Denne rammen senkes ned og dykkeren går i gang med å avmerke hullets form på rammen. Hullets omriss ”tegnes” på rammen ved at mann spikrer på små trebiter omtrent som når man stikker knappenåler i et kart for eksempel. Deretter tegner ingeniørene en foreløpig plate som lages av stål og tre. Dykkeren bolter den fast til skipssiden, vannet pumpes ut og skipet heves. Den midlertidige plate fjernes og den endelige reparasjon utføres på skipsverftet, i tørrdokk.

Et stort prosjekt.

Gus`s vanskeligste arbeide var på et sunket britisk lasteskip. Båtens last av skrapjern hadde forskjøvet seg slik at skipet var kantret over på siden. Bare 8 fot av det var over vannet da Gus kom. For å tette båten før pumping måtte Gus lage to skansekleddninger på dekket altså to vegger . Hver vegg var 25 fot lang og 8 fot høy. Jeg lavet dem av 8 toms planker sa Gus, Det var not og fjær og måtte tilpasses meget nøyaktig. Da de ble gjennomvåte svellet de ut og ble vanntette. Før hevingen var andre dykkere nede og fikk losset skipet ved hjelp av åpne kasser som ble hevet med lasten i. Vi måtte også brenne vekk den 40 fot høye skorsteinen med brennere og tette alle åpninger utenfor

skanseledningene. Hele arbeidet tok 5 måneder. Vi spurte Gus hvordan det var nede under vannet. Ute på sjøen er det ganske bra svarer han, du arbeider på hard sandbunn og vannet er klarere. I elvene kan du ikke se noen ting, for det meste må du krabbe påhender og knær på grunn av den bløte sølen. Er det stille der nede? Nei det er fullt av støy, skipspropeller og susing av tidevannet.

Har du noen hobby? Han smilte: Ja svømming.

Ps: Luftpumpen Gus brukte ble sendt med båt til Kragerø ca 1950 hvor dykker Rino Thorbjørnsen brukte den under sin dykkerkarriere fra 1952 til 1965. Han dykket mye med Lundberg. Pumpen ble sående hos Rinos svigerfar Hans F. Hansen helt til han tilfeldigvis traff Anton Smith over en kopp kaffe i Kragerø sommeren 2010.

Pumpen fotografert hjemme hos Hans F. Hansen. Anton Smith har gitt den videre til foreningen hvor den har katalognummer NDHF.G00563.

Mer om dekompresjonsmeteret vi omtalte i siste nummer av bladet.

På engelsk ble det omtalt som: "Single tissue ceramic filter decompression meter." Det ble oppfunnet (og patentert?) av italieneren Carlo Alinari i 1959. Det var i handelen til slutten av 1970-tallet. Da ble det utkonkurrert av de elektroniske dykkekomputerne.

Ikke bindende påmelding for Englandstur til: bwkahrs@online.no

Ansvarlig for dette medlemsbrevet var Bjørn W. Kahrs